

Bieżąca analiza poziomu i struktury zadłużenia miasta z uwzględnieniem aktualnej sytuacji na rynku finansowym

Zadłużenie Miasta Łomża na dzień 31 grudnia 2022 r. wynosiło 178 923 373,01 zł i stanowi 39,14% wykonanych dochodów ogółem. W związku z dokonanymi w styczniu b.r. spłatami rat przypadających na 2023 r. w kwocie 12 265 624 zł (tabela nr 1), stan zadłużenia na dzień 12 stycznia 2023 r. wynosi 166 657 749,01 zł (Tabela nr 2) i jest to zadłużenie z tytułu kredytów długoterminowych.

Tabela nr 1

Wysokość kredytów zaciągniętych przez miasto Łomża w latach 2015-2023*

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	stan na 12.01.2023
Transze kredytów zaciągniętych w danym roku (planowanych do zaciągnięcia)	10 279 777,49	9 999 155,30	10 000 000,00	38 500 000,00	0,00	35 000 000,00	25 000 000,00	33 000 000,00	0,00
Raty kapitałowe spłacone	6 279 777,49	7 329 155,30	9 425 680,00	9 752 337,00	0,00	10 849 699,84	18 811 753,00	21 314 779,30	12 265 624,00

* dane na dzień 12.01.2023 r.

Tabela nr 2

Pozostałe do spłaty raty kredytów w latach 2024-2037

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Spłaty kredytów w kolejnych latach	11 644 380,00	13 597 579,00	13 791 324,00	13 544 688,52	11 279 777,49	11 200 000,00	11 200 000,00
	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
Spłaty kredytów w kolejnych latach	14 400 000,00	14 000 000,00	14 000 000,00	14 000 000,00	13 000 000,00	10 200 000,00	800 000,00

Na koniec 2014 r. zadłużenie miasta Łomża wynosiło 111 533 954,29 zł. Od początku pierwszej kadencji, tj od 2015 r. do dnia dzisiejszego zadłużenie Miasta wzrosło o kwotę ogółem ok. 67 mln zł, przy jednoczesnym zrealizowaniu wydatków inwestycyjnych na kwotę ogółem ok. 500,2 mln zł. Szczegółowe informacje o stanie zadłużenia miasta przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3

Stan zadłużenia miasta w latach 2015 - 2023 z tytułu kredytów i pożyczek*

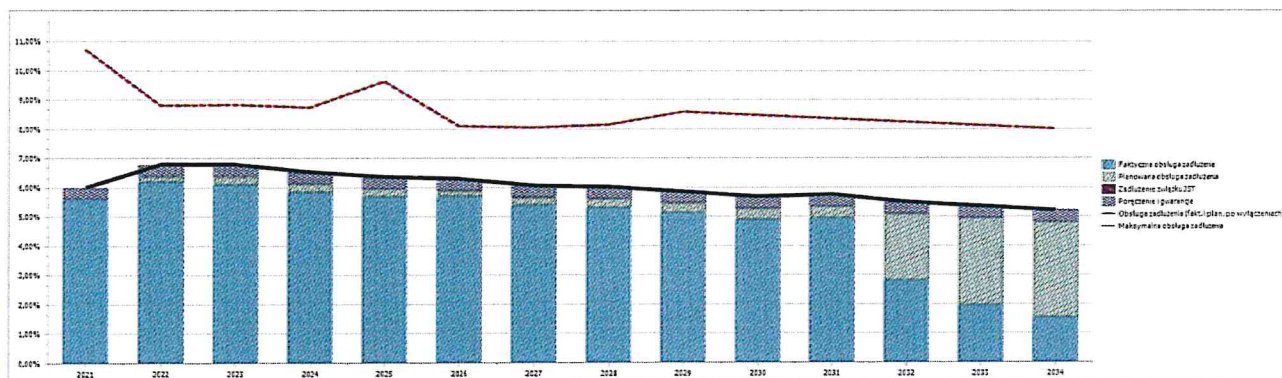
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	stan na 12.01.2023
Dochody ogółem	264 902 033,47	323 187 537,58	353 738 170,26	386 730 250,16	424 300 554,39	462 494 824,24	461 667 311,06	457 095 608,42	428 059 075,00
Zadłużeniemiasta Łomża w danym roku	115 833 601,97	118 353 602,00	118 777 921,97	147 525 584,97	136 899 605,15	161 049 905,31	167 238 152,31	178 923 373,01	166 657 749,01
Kwota długu/doch. ogółem	43,73%	36,62%	33,58%	38,15%	32,26%	34,82%	36,22%	39,14%	38,93%
Kwota i % wzrostu zadłużenia	4 000 000,00	2 670 000,00	574 320,00	28 747 663,00	-10 625 979,82	24 150 300,16	6 188 247,00	11 685 220,70	-12 265 624,00
	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2023/2022
	3,59%	2,31%	0,49%	24,20%	-7,20%	17,64%	3,84%	6,99%	-6,86%
Wydatki na obsługę zadłużenia	3 083 056,42	2 985 371,52	3 021 360,97	3 023 311,43	3 568 902,33	2 229 825,64	1 758 587,87	9 731 931,90	14 816 453,00

* dane na dzień 12.01.2023 r.

Miasto Łomża pomimo znacznej kwoty długu posiada zdolność do terminowego spłacania zaciągniętych zobowiązań oraz wypełnienia warunków zawartych umów kredytowych (Wykres nr 1). Dodatkowo warto podkreślić, iż spełnia wszystkie wskaźniki ustawowe zawarte w ustawie o finansach publicznych (art. 242 i 243). Na koniec 2022 r. nastąpił wzrost zadłużenia o kwotę 11 685 220,70 zł. (Tabela nr 1).

Wykres nr 1

**Zadłużenie Miasta Łomża
a zachowanie relacji wynikających z art. 243 ustawy o finansach publicznych***

dane na dzień 12.01.2023 r.

Poziom wskaźników*

Opis	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Faktyczna obsługa zadłużenia	8,37%	7,99%	8,19%	6,84%	6,93%	6,02%	5,14%	5,56%
Planowana obsługa zadłużenia	0,00%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,97%	0,96%	1,10%
Zadłużenie związku JST	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Poręczenie i gwarancje	0,48%	0,45%	0,45%	0,45%	0,45%	0,45%	0,45%	0,45%
Łącznie (faktyczne i planowane)	8,37%	8,00%	8,20%	7,30%	7,40%	7,44%	6,55%	7,12%
- wyłączenia z art. 243 ust. 3	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Obsługa zadłużenia (fakt. i plan. po wyłączeniach)	8,37%	8,00%	8,20%	7,30%	7,40%	7,44%	6,55%	7,12%
Maksymalna obsługa zadłużenia	12,49%	11,07%	10,01%	8,39%	8,45%	8,48%	7,93%	8,23%
Zachowanie relacji z art. 243	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Zapasy na płatność	12 701 013,57	9 917 082,28	5 632 475,22	5 123 747,41	4 956 564,80	4 915 204,87	6 077 370,58	5 390 856,89

Opis	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
Faktyczna obsługa zadłużenia	6,45%	6,00%	5,64%	5,29%	4,64%	3,51%	0,44%
Planowana obsługa zadłużenia	0,17%	0,29%	0,29%	0,29%	0,58%	1,67%	4,12%
Zadłużenie związku JST	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Poręczenie i gwarancje	0,45%	0,46%	0,46%	0,46%	0,00%	0,00%	0,00%
Łącznie (faktyczne i planowane)	7,08%	6,74%	6,39%	6,04%	5,22%	5,18%	4,56%
- wyłączenia z art. 243 ust. 3	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Obsługa zadłużenia (fakt. i plan. po wyłączeniach)	7,08%	6,74%	6,39%	6,04%	5,22%	5,18%	4,56%
Maksymalna obsługa zadłużenia	8,29%	7,78%	7,23%	6,77%	6,44%	6,10%	5,97%
Zachowanie relacji z art. 243	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Zapasy na płatność	5 743 613,36	5 132 776,32	4 464 980,75	4 079 189,72	4 184 428,47	3 165 051,54	4 791 744,83

dane na dzień 12.01.2023 r.

Warto podkreślić, iż zgodnie z art. 89 ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 poz. 1634 z późn. zmianami) jednostki samorządu terytorialnego mogą zaciągać kredyty i pożyczki na finansowanie planowanego deficytu budżetu jednostki, spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych oraz zaciągniętych pożyczek i kredytów, wyprzedzające finansowanie działań finansowych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Aktualny stosunek kwoty długu Miasta Łomża do dochodów ogółem wynosi 39,14 %.

Tabela nr 4

Udział kredytu w wydatkach majątkowych*

		Wykonanie 2017	Wykonanie 2018	Wykonanie 2019	Wykonanie 2020	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Plan 2023
Wydatki majątkowe		53 522 441,88	84 756 419,65	60 256 313,19	99 657 943,59	42 591 938,26	70 860 931,90	73 224 468,00
w tym finansowane z:	dochodów własnych jst	40 343 567,96 75,38%	22 414 086,85 26,45%	40 901 028,83 67,88%	43 913 400,95 44,06%	17 336 761,42 40,70%	30 281 541,80 42,73%	11 834 949,00 16,16%
	kredytów i pożyczek	574 320,00 1,07%	28 423 212,88 33,54%	0 0,00%	24 035 187,82 24,12%	6 188 247,00 14,53%	11 685 220,00 16,49%	16 734 376,00 22,85%
	środków pochodzących z BP i UE	12 604 553,92 23,55%	33 919 119,92 40,02%	17 519 892,10 32,12%	29 275 549,42 31,82%	19 047 016,02 44,77%	26 991 675,73 40,78%	44 655 143,00 60,98%

* dane na dzień 12.01.2023 r.

Zaciąganie kredytów i pożyczek przez Miasto, umożliwia realizację zadań, na dużo wyższym poziomie pod względem ilościowym jak i jakościowym. Zwiększenie dostępności środków finansowych pozwala Miastu na realizację zadań z udziałem środków zewnętrznych, w tym z budżetu Unii Europejskiej, przez co prowadzi do zwiększenia atrakcyjności turystycznej jak i inwestycyjnej miasta oraz przyczynia się do poprawy warunków życia mieszkańców. Korzystanie przez Miasto Łomża z kredytowania, jako metody finansowania wydatków majątkowych rodzi jednak konkretne skutki, zarówno pozytywne jak i negatywne. Zaciągnięte kredyty pozwalają na aplikowanie o środki zewnętrzne i na realizację dużej ilości zadań inwestycyjnych. W 2022 r. planowane wydatki majątkowe zostały zrealizowane w 95,72 %, tj. na kwotę ok. 71 mln zł. (Tabela nr 4). W 2022 r. na realizację 13 zadań inwestycyjnych o największych nakładach finansowych, miasto otrzymało dofinansowanie m.in. z Funduszu Dróg Samorządowych, PFRON, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, a także z Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego ze środków RPO. Podsumowując, powyższa Tabela nr 2 przedstawia wpływ zaciągniętych kredytów na wysokość wydatków majątkowych w latach 2017 – 2023. Ponadto, jak wspomniano wcześniej, korzystanie przez Miasto z kredytowania rodzi skutki również negatywne, są nimi koszty obsługi zadłużenia. W związku ze wzrostem WIBOR a tym samym zwiększeniem kosztów obsługi kredytów Miasto Łomża dokonało wcześniejszej spłaty rat kapitałowych przypadających do spłaty w danym roku już w styczniu 2022 r., jak również całkowitej spłaty najwyżej oprocentowanego kredytu w grudniu 2022r. Jednak przy oprocentowaniu kredytów w 2022 r. średnio 7 % (średnioroczne oprocentowanie w 2021 roku wynosiło 1,11%) w stosunku rocznym, koszty zadłużenia w 2022 r. wyniosły 9 731 931,90 zł. W związku z konfliktem militarnym na Ukrainie oraz niepewną sytuacją gospodarczą i poziomem inflacji a także związaną z tym polityką pieniężną państwa trudno jest przewidzieć na jakim poziomie ostatecznie będą kształtowały się koszty obsługi zadłużenia w przyszłości.

Miasto Łomża na bieżąco kontroluje sytuację i zabezpiecza środki na wypadek wyższych kosztów obsługi zadłużenia. Pomimo wysokich stóp procentowych nadal posiadane przez Miasto zadłużenie jest oprocentowane poniżej inflacji (średnie oprocentowania kredytów na dzień 12.01.2023 r. wynosi 8%, natomiast inflacja w grudniu 2022 roku wyniosła ponad 16%).

W tabeli nr 5 przedstawiono aktualną strukturę zadłużenia miasta w podziale na kredyty. Dodatkowo warto podkreślić, że informacje dotyczące zadłużenia Miasta Łomża i poniesionych kosztów kredytu są ujęte w sprawozdaniach miesięcznych, kwartalnych i rocznych, które są zamieszczane na bieżąco na stronie BIP Łomża. Informacja jest również przedstawiana w sprawozdaniu opisowym za I półrocze i rocznym przedkładanym Radzie Miejskiej Łomży i Regionalnej Izbie Obrachunkowej oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej (WPF), która jest co miesiąc aktualizowana. Natomiast historyczne dane dotyczące poniesionych kosztów są również dostępne w WPF oraz sprawozdaniach budżetowych (Rb 28S, NDS, Rb-Z, Rb-UZ).

Tabela nr 5

Aktualne zobowiązania z tytułu kredytów, pożyczek i gwarancji na dzień 12.01.2023 r.

Bank/Fundusz	Data udzielenia	Termin zapadalności	Kwota kredytu	Kwota pozostała do spłaty (stan na 12.01.2023r.)	Kwota przypadających rat kapitałowych do spłaty w 2023 r. (w całości spłacone w dniu 5 stycznia 2023r.)	Aktualne oprocentowanie
Bank Ochrony Środowiska	26.08.2013	31.12.2027	41 738 365,52	24 258 365,52	5 000 000,00	7,99%
Bank Gospodarstwa Krajowego	04.08.2014	31.12.2027	17 208 630,00	6 219 606,00	2 365 624,00	7,64%
Bank Gospodarstwa Krajowego	05.08.2015	31.12.2028	10 279 777,49	8 879 777,49	500 000,00	7,89%
Bank Gospodarstwa Krajowego	05.08.2015	31.12.2028	625 000,00	570 280,00	30 400,00	7,89%
Bank BS Ostrów Mazowiecka	01.12.2017	31.12.2030	10 000 000,00	6 800 000,00	600 000,00	8,07%
Hexa Bank	09.11.2018	31.12.2031	38 500 000,00	32 700 000,00	2 000 000,00	7,52%
Bank Gospodarstwa Krajowego	04.08.2020	31.12.2034	35 000 000,00	31 200 000,00	950 000,00	7,98%
Bank Spółdzielczy w Łomży	03.11.2021	31.12.2034	25 000 000,00	23 900 000,00	550 000,00	7,53%
Bank Spółdzielczy w Łomży	25.10.2022	31.12.2037	33 000 000,00	32 700 000,00	300 000,00	7,79%

Przy spadających dochodach z roku na rok, z tytułu transferów z budżetu państwa (subwencje i udziały w PIT), aby sprostać planowanym potrzebom rozwojowym oraz skorzystać z możliwości pozyskania dofinansowania do realizowanych i planowanych inwestycji, konieczne jest sięganie po zewnętrzne źródła finansowania, takie jak kredyty i pożyczki bankowe. Ponadto, przy pojawiających się możliwościach dofinansowania inwestycji (dofinansowanie od 60% do 85%), Miasto Łomża musi

wygospondarować środki na pokrycie wymaganego wkładu własnego. W związku z powyższym w roku 2023 planuje się zaciągnięcie kredytu w wysokości 29 mln, z czego na wydatki inwestycyjne 16 734 376 zł oraz na spłaty rat kapitałowych 12 265 624 zł.

Planowany do zaciągnięcia w 2023 roku kredyt, pozwoli na dokończenie inwestycji na które miasto już pozyskało dofinansowanie. Pozwoli też na aplikowanie o kolejne środki z budżetu Unii Europejskiej, Budżetu Państwa i tym samym umożliwi realizację inwestycji potrzebnych dla rozwoju Miasta na kwotę ponad 73 mln zł. Podjęcie decyzji o zaciągnięciu kolejnych zobowiązań dłużnych, zawsze jest poprzedzone przeprowadzeniem analiz i prognoz wskazujących prawną i ekonomiczną zdolność kredytową Miasta. Celem tych działań jest:

- wyznaczenie bezpiecznego poziomu zadłużenia, gwarantującego utrzymanie płynności finansowej w krótkim i długim okresie;
- dobór instrumentów dłużnych w różnych wariantach prognostycznych;
- dopasowania terminów spłat do możliwości finansowych Miasta.

O możliwościach inwestycyjnych Miasta Łomża świadczy różnica między dochodami bieżącymi, a wydatkami bieżącymi tj. nadwyżka operacyjna powiększona o dochody ze sprzedaży majątku i pomniejszona o rozchody z tytułu spłaty rat kredytów. W 2022 r. nadwyżka operacyjna wyniosła 13 623 824,05 zł i jest niższa od tej za 2021 r. o 20 201 941,37 zł, przy jednoczesnym wzroście wydatków bieżących w 2022 roku o 2,72 % względem 2021 r. Natomiast wydatki majątkowe w 2022r. zostały wykonane w kwocie 70 860 931,90 zł.

Analizę możliwości inwestycyjnych miasta bez zewnętrznych źródeł finansowania przedstawia tabela nr 6.

Tabela nr 6

Analiza możliwości inwestycyjnych Miasta Łomża bez środków zewnętrznych

Wykonanie w latach	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 Plan
Nadwyżka operacyjna	31 265 484,01	20 302 065,62	25 046 454,18	16 906 986,24	33 825 765,42	13 623 824,05	10 948 065,00
Dochody ze sprzedaży majątku	10 612 069,59	7 074 944,80	4 303 696,99	5 713 256,69	3 860 373,00	8 980 261,07	4 642 500,00
Rozchody (spłaty rat kapitałowych kredytów)	9 425 680,00	9 752 337,00	10 625 979,82	10 849 699,84	18 811 753,00	21 314 779,30	12 265 624,00
Możliwości inwestycyjne Miasta Łomża bez śr. zewnętrznych	32 451 873,60	17 624 673,42	18 724 171,35	11 770 543,09	18 874 385,42	1 289 305,82	3 324 941,00

* dane na dzień 12.01.2023 r.

Z powyższej analizy wynika, że np. w 2022 r. Miasto Łomża mogłoby zrealizować inwestycji jedynie ze środków własnych do kwoty 1 289 305,82zł. Dzięki pozyskanemu zewnętrznemu finansowaniu jakim jest kredyt (stanowiący wkład własny do inwestycji), Miasto Łomża mogło ubiegać się o dofinansowanie z budżetu UE i z Budżetu Państwa, co umożliwiło zrealizowanie inwestycji na poziomie ponad 70 mln zł.

W odniesieniu do możliwości finansowych Miasta, jak wynika z danych sprawozdawczych z lat poprzednich oraz danych z wykonania budżetu w 2022 roku, Miasto Łomża w każdym roku osiągało dodatnie salda operacyjne. Wysokość nadwyżki operacyjnej przekraczała wartości planowanych do spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek. W 2023 r. nadwyżka operacyjna planowana jest na poziomie 10 948 065 zł, ale dzięki racjonalizacji działań w kierunku zmniejszenia wydatków bieżących oraz wpływów dochodów bieżących mamy nadzieję, że wykonana będzie na poziomie zbliżonym do lat poprzednich. Bazując na danych historycznych należy stwierdzić, że przyjęte założenia w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata spłaty już zaciągniętych jak i planowanych do zaciągnięcia kredytów w latach 2023-2037 są realne. Poziom zadłużenia Miasta Łomża jest stabilny, nie zagrażający jego gospodarce finansowej.

PREZYDENT MIASTA

dr Mariusz Chrzanowski

SKARBNIK MIASTA

mgr Eżbieta Parzych